

EIGMINAS KAZIMIERAS

Gimė 1929 01 22 Parokiškės kaime Rokiškio rajone,
mirė 1996 04 22 Vilniuje, palaidotas Ramygalos kapinėse Panevėžyje

Kalbininkas, vertėjas, kraštotyrininkas

Mokėsi Kamajų, Rokiškio J. Tūbelio pradžios mokyklose, 1948 m. baigė Rokiškio J. Tumo-Vaižganto gimnaziją. Studijavo 1948–1953 m. Vilniaus universiteto Filologijos fakultete klasikinę filologiją. 1953–1956 m. mokėsi VU aspirantūroje. 1992 m. apgynė disertaciją apie anoniminę 1737 m. gramatiką „Universitas linguarum Litvaniae“, suteiktas filologijos mokslų kandidato laipsnis, dabar humanitarinių mokslų daktaras.

1956–1996 m. dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute moksliniu bendradarbiu, vėliau – Lietuvių kalbos institute. Tyrinėjo senąsias lietuvių kalbos gramatikas. Mokėjo virš 10 užsienio kalbų. Vertė iš lotynų kalbos. Paskelbė straipsnių iš lietuvių kalbos istorijos, dialektologijos, onomastikos, kalbos kultūros. Mėgo aiškinti žargonybių, retesnių nelietuviškų bendrinės kalbos žodžių kilmę. Nuo 1975 m. dalyvavo Vilniaus universiteto kraštotyrininkų ramuvos veikloje, ekspedicijose rinko vietovardžius, kurių yra užrašęs apie 20000, kitą kalbos medžiagą. Kartu su kitais rašė „Lietuvių kalbos žodyno“ VIII–X (1970–1976 m.) ir XV–XX (1991–2002 m.) tomų tekstą. Žodyno kartotekai užrašė per 5 000 žodžių.

Iš lotynų kalbos išvertė senųjų lietuvių kalbos gramatikų: D. Kleino „Pirmoji lietuvių kalbos gramatika“ (1957), anoniminę 1737 m. gramatiką „Lietuvos kalbų visuma / Universitas linguarum Litvaniae“ (1981), „Sapūno ir Šulco gramatika=Compendium Grammaticae Lithvanicae“ (1997). Išvertė T. Main Rido romaną „Jūrų vilkiūkštis“ (1967).

2002 m. išleistas K. Eigmino kalbos kultūros straipsnių rinkinys „Kas yra bachuras?: žodžių istorijos etiudai“.

Paskelbė straipsnių rinkiniuose: „Aukštaičių akademijos mokslinės konferencijos „Aukštaitija ir kalba“ medžiaga“ (1996), „Dėk žodį prie žodžio – turėsi žodyną“ (2006), „Dieveniškės“ (1968), „Dubičiai“ (1989), „Gaidės ir Rimšės apylinkės“ (1969), K. Gaivenio „Rinktiniai raštai“ (2014), „Gervėčiai“ (1989), „Kalbininko Kazimiero Jauniaus rankraštinis palikimas“ (1972), „Kernavė“ (1972), „Kraštotyra“ (1970, 1975), „Lietuvių kalbos tyrėjai ir tyrimai“ (1995), „Merkinė“ (1970), „Obeliai. Kriaunos“ (1998; 2009), „Plateliai“ (1999), „Štutų šnektos tekstai“ (1977), „Tomas Lepneris ir Mažoji Lietuva“ (1991) ir kt.

Bendradarbiavo mokslinėje ir periodinėje spaudoje: „Gimtoji kalba“ „Kalbos kultūra“, „Kultūros barai“, „Lietuvių kalbotyros klausimai“, „Lietuvos TSR MA darbai“, „Lituanistica“, „Mokslas ir gyvenimas“, „Mūsų kalba“ ir kt.

Knygos

Anoniminės 1737 m. lietuvių kalbos gramatikos „Universitas linguarum Litvaniae“ santykis su kitomis to meto gramatikomis / Eigminas K. – [Vilnius: s.n., 1979]. – [13] p.

Anoniminės 1737 m. lietuvių kalbos gramatikos „Universitas linguarum Litvaniae“ tarmės klausimu / K. Eigminas. – [Vilnius: s.n., 1960]. – [12] p.

Kas yra bachuras?: žodžių istorijos etiudai / Kazimieras Eigminas; [sudarė ir redagavo Artūras Judžentis; dailininkė Eglė Gelažiūtė]. – Vilnius: Liet. kalbos inst. I-kla, 2002 (Vilnius: Mokslo aidai). – 115, [1] p.: iliustr.

Vertėjas, rengėjas, sudarytojas

Kleinas D. Pirmoji lietuvių kalbos gramatika: 1653 metai / Danielius KleinasLietuvos; [vyr. redaktoriai: J. Balčikonis, B. Larinas, J. Kruopas]; [gramatiką iš lotynų k. išvertė K. Eigminas, kompendiumą išvertė E. Kraštinaitis]. – [Fotogr. leid.]. – Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1957. – 654, [2] p.: faks.

Lietuvių kalbos žodynas. - Vilnius : [Lietuvių kalbos institutas], 1941-2002. - 20 t.

[T.] 15 : Šliup - Telžti / [vyr. redaktorius K. Ulydas] ; [sudarė Z. Babickienė, K. Eigminas, I. Ermanytė, O. Kažukauskaitė, J. Klimavičius, G. Naktinienė, M. Norkaitienė, K. Pakalka, D. Rimantaitė, Z. Šimėnaitė, A. Vilutytė]. - 1991. - XXX, 1186, [2] p.

Reid T. M. *Jūrų vilkiūkštis / Main Ridas*; vertė D. Šniukštaitė, K. Eigminas. – Vilnius: Vaga, 1967. – 199 p. - Orig. antr.: *The boy tar; or, A voyage in the dark*.

Ruigys P. *Lietuvių kalbos kilmės, būdo ir savybių tyrinėjimas / Pilypas Ruigys*; parengė Vytautas Jurgutis ir Valerija Vilnonytė; vertė Vytautas Jurgutis ir Kazys Eigminas; redagavo ir įvadą parašė Vytautas Mažiulis; fotokopijas darė Gražina Sutkaitytė]. – Vilnius: Vaga, 1986. – 483, [2] p.: faks.

Sapūno ir Šulco gramatika=Compendium Gramaticæ Lithvanicæ / [įžangos straipsnį parašė ir gramatiką iš lotynų kalbos išvertė Kazimieras Eigminas; pratarinę ir žodį apie a. a. K. Eigminą parašė bei indeksą sudarė šio leidinio spec. redaktorius Bonifacas Stundžia; vertė Dalia Dilytė]. – Faks. leid. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1997. – 335 p.: faks.

Subačius G. *Sapūno ir Šulco gramatika / [Giedrius Subačius]*; parengė Kazimieras Eigminas, Bonifacas Stundžia. – [Wiesbaden: Harrassowitz Verlag], 1999. – [9] p.

Universitas lingvarum Litvaniae / [iš lotynų kalbos vertė ir įvadą parašė K. Eigminas]. – Vilnius: Mokslo, 1981. – 116 p., [28] faks. lap.: iliustr.

Knyga apie K. Eigminą

Homo sum: žodžiai Kazimierui Eigminui / [sudarė: Klaudijus Driskius, Artūras Judžentis, Venantas Mačiekus; redagavo: Kostas Aleksynas, Artūras Judžentis]. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 1998. – 296, [2] p.: iliustr., portr.

Šaltiniai

Bartkus V. *Ištikimi Žemei ir Žmogui. – [Radviliškis], 1997. – P. 94-98.*

Dėk žodį prie žodžio – turėsi žodyną. – Vilnius, 2006. – P. 279–280.

Lietuva. – Vilnius, 2008-2015. – T. 2(2010), p. 540.

Lietuvių kalbos enciklopedija. – Vilnius, 1999. – P. 177.

Liolys V. Vardai amžinybės šviesoje. – Rokiškis, 2014. – P. 66–67.

Raugienė A. Kriaunose ieškokite kriauniečių. – Kriaunos, 2005. – P. 44–47.

Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija (1940–1980). – Vilnius, 1982. – P. 14–15.

Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija, 1980–2010 m. – Vilnius, 2012. – P. 209-211.

Skuodis V. Žaidimas KGB tinkluose. – Vilnius, 1996. – P. 152-161.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 200-2015. – T. 5(2004), p. 360.

Archivum Lithuanicum. – 1999, t. 1, p. 162-170.

Dienovidis. – 1998, spal. 23/29, p. 15.

Ekstra. – 2002, saus. 28/vas. 3, p. 22-25.

Gimtasis Rokiškis. – 1998, spal. 28.

Gimtoji kalba. – 1996, Nr. 5, p. 29–31; 1999, Nr. 1, p. 21-23; 2003, Nr. 2, p. 27; 2009, Nr. 2, p. 20-24.

Kalbotyra. – 1975, Nr. 3, p. 9-13.

Lietuvos aidas. – 1996, bal. 25, p. 2; 1998, rugs. 29, p. 14.

Literatūra ir menas. – 1996, balandžio 27, p. 15.

Mūsų kraštas. – 1996, Nr. 1, p. 146-147.

Panevėžio rytas. – 1998, spal. 27, p. 5; 2000, saus. 28, p. 10.

Rokiškio pragiedruliai. – 1998, spal. 23, p. spal. 30, p. 6.

Tarp knygų. – 1999, Nr. 1, p. 32-33.

Tėviškės žinios. – 1999, kovo 6.